

Ministerie van Financiën

Ref.: 24-122345
Datum: 05 maart 2024

Tel.: +31703490388
E-mail: tiel@vnoncw-mkb.nl

Betreft: Internetconsultatie Wet Chartaal
Betalingsverkeer

Geachte heer/mevrouw,

Graag maakt MKB-Nederland, lid van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer, gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de voorgestelde wijzigingen van de Wet op financieel toezicht, de Bankwet 1998 en de Wet bekostiging financieel toezicht 2019 in verband met de goede werking van het chartale betalingsverkeer.

Voor ondernemers met een toonbank is betalingsverkeer een vitale infrastructuur. Veilig en betaalbaar contant geld kunnen afstorten en opnemen, in de nabijheid van de toonbank, zonder verstoringen door bijv. kapotte geldautomaten of gebrek aan personeel bij geldtransportondernemingen, zijn essentiële voorzieningen om te zorgen dat consumenten met contant geld kunnen betalen, als alternatief voor pinnen of andere opties.

Wij zijn verheugd dat dit wetsvoorstel borgt dat de tarieven van dienstverlening van het opnemen en storten van munten en bankbiljetten in euro's worden **gemaximeerd**. Ook beoogt deze wet de continuïteit van de dienstverlening van geldtransporteurs te borgen. Dat is in een zeer geconsolideerde markt met maar één grote aanbieder cruciaal.

Ten aanzien van de voorgestelde wetswijziging hebben wij een aantal opmerkingen en suggesties:

- **De kosten voor de contant-geld-infrastructuur moeten eerlijk verdeeld worden.** Wij stellen voor dat op termijn de 3 betrokken partijen ieder een gelijk deel betalen: toonbankinstellingen, banken en de maatschappij. Dat betekent dat de tarieven voor toonbankinstellingen de komende periode bevroren worden, totdat deze verhouding is gerealiseerd en dat ook de overheid deels meebetaalt aan deze vitale infrastructuur, gelet op het publieke belang ervan.
- **Het aanbod van geldtransportdiensten is te krap;** van belang is dat belemmeringen voor aanbieders uit buurlanden worden weggenomen om meer

aanbod te kunnen creëren en knelpunten in de dienstverlening eerder en beter gemeld worden bij DNB zodat bedrijfsvoering bij toonbankinstellingen niet in gevaar komt.

- **Veiligheid voor ondernemers en hun werknemers moet geborgd worden.** Voor ondernemers is contant geld altijd gevaarlijk en fraudegevoelig. Dit leidt ook tot risico's voor de 1,5 mln. mensen die werken bij winkels, horeca, tankstations etc. We benadrukken het belang om veiligheid serieus mee te wegen in het gehele beleid voor contant geld in de nu diverse voorliggende voorstellen waaronder het Europese voorstel voor cash acceptatieplicht en nationale wetsvoorstellen rond witwassen en de Guidance van DNB hiervoor. Wij vragen de invoering van de Guidance niet langer uit te stellen.
- **We zijn graag betrokken bij de nadere uitwerking van dit wetsvoorstel** in een AMVB, waarin wij voorstellen onder meer de servicelevel afspraken in het Convenant Contant Geld vast te leggen. Hiervoor doen we alvast een aantal suggesties. Van belang is bovendien dat de proportionaliteit van alle regels tijdig geëvalueerd worden.

Bovenstaande punten hebben we in de bijlage nader uitgewerkt. We zijn graag bereid een en ander nader toe te lichten. Hiervoor kunt u contact opnemen met Petra Tiel: tiel@vnoncw-mkb.nl.

Met vriendelijke groet,

Leendert Jan Visser
Algemeen directeur MKB-Nederland

Bijlage

1 De kosten voor de contant-geld-infrastructuur moeten eerlijk verdeeld worden

Een substantieel deel van de kosten voor contant geld wordt inmiddels gedragen door toonbankinstellingen.¹

De kosten per transactie nemen elk jaar toe, en zijn veel hoger dan pinnen

Het gebruik van contant geld door klanten aan toonbanken neemt trendmatig af. In Nederland is in 2022 rond de 20,9% van het aantal transacties contant ([link](#)), en we begrijpen van de Betaalvereniging Nederland dat dat getal over 2023 een fractie onder de 20% is.²

De kosten nemen snel toe. In 2017 kostte een contante transactie nog €0,29 per transactie. In 2020 was dat al €0,49 per transactie.³ Ter vergelijking: een pintransactie kost sinds 2017 stabiel rond de €0,17 per transactie. Het is opmerkelijk dat 45% van de kosten van het totale toonbankbetalingsverkeer wordt veroorzaakt door contant geld, dat slechts 20% van het aantal transacties is en 16% van de totale omzet aan de kassa.

Het gaat om serieus geld, alleen al voor Toonbankinstellingen meer dan 600 mln. euro per jaar

Van de € 603 miljoen euro die toonbankondernemers in 2020 uitgaven aan contant geld, werd €109 miljoen uitgegeven aan externe kosten, zoals afstorten/ bancaire diensten en professioneel waardetransport en €494 miljoen aan interne kosten, zoals handling aan de kassa zelf, handling in de backoffice (tellen), eigen geldtransport en beveiliging. Dit bedrag is exclusief de toerekening van algemene beveiligingskosten en bijvoorbeeld de kosten van slachtofferhulp en personeelsuitval na overvallen.

Kosten kunnen en mogen niet doorberekend worden aan de consument.

Ondernemers mogen aan de kassa de keuze van de consument niet meer sturen of iets in rekening brengen. Daardoor weten toeleveranciers dat ondernemers kosten moeten accepteren en dat ze niets kunnen doorberekenen. Dat biedt geen onderhandelingsruimte omdat er geen keuze is van bank, noch van waardetransporteur.

De kosten zijn verder gestegen door de huidige marktontwikkelingen, zoals inflatie, veiligheid, hogere bankkosten, stijging van loonkosten bij beveiliging en banken en

¹ Het McKinsey rapport "De toekomst van de chartale infrastructuur van Nederland" uit 2021 toonde eerder aan dat de kosten tussen 950 mln.-1 miljard euro liggen waarvan toonbankinstellingen 603 miljoen euro betalen.

² Aan 96% van de toonbanken wordt nog altijd contant geld geaccepteerd en dat daalt nauwelijks². Omwille van de veiligheid kiezen overheden en ondernemers in bijv. gemeentehuizen, onbemande tankstations en apotheken voor pin-only.

³ In 2024 gaan toonbankinstellingen samen met de Betaalvereniging opnieuw naar de kosten kijken en wordt 2023 als referentiejaar genomen.

AML-maatregelen. De gemaakte kosten kan de ondernemer, anders dan het ministerie zich voorstelt, niet doorberekenen aan haar klanten. Dit blijkt onder andere uit onderzoek

<https://www.mkb.nl/nieuws/meerderheid-ondernemers-kan-gestegen-kosten-niet-doorberekenen>

Publiek belang vraagt eerlijk delen van de kosten

De ondernemer voelt zich beknelt tussen het maatschappelijke belang voor een inclusieve infrastructuur en de markt die een zeer beperkt aantal aanbieders van bankrekeningen kent. Indien het publieke belang zwaar weegt, mag dat ook terug te zien zijn in bijvoorbeeld de publieke bijdragen aan deze vitale infrastructuur. De overheid bepaalt dat banken de chartale infrastructuur moeten betalen en dat die zelf moeten regelen dat particuliere en zakelijke klanten dat betalen óf dat het ten laste van de winst komt. Dat is opmerkelijk als in de Memorie van Toelichting staat dat het betalingsverkeer een vitale maatschappelijke infrastructuur is. Dat rechtvaardigt o.i. weldegelijk een publieke bijdrage aan de kosten. Wij stellen voor dat op termijn de 3 betrokken partijen ieder een gelijk deel betalen: toonbankinstellingen, banken en de maatschappij. Dat betekent dat de tarieven voor toonbankinstellingen de komende periode bevroren worden totdat deze verhouding is gerealiseerd en dat ook de overheid deels meebetaalt aan deze vitale infrastructuur, gelet op het publieke belang ervan.

2 Het aanbod van geldtransportdiensten is te krap.

Toonbankinstellingen hebben afgelopen jaren de gevolgen ondervonden van de consolidatie van de markt van waardetransporteurs. Tekorten op de arbeidsmarkt hebben boven op de consolidatie ook directe, ongewenste, gevolgen gehad voor de frequentie van de dienstverlening. Een mogelijke oplossing voor toonbankinstellingen in de grensregio's is het verder mogelijk maken van grensoverschrijdend verkeer van waardetransporteurs o.a. door het wegnemen van belemmeringen in vergunningverlening.

De voorgestelde tijdpaden waarin DNB 'onverwijld' moet worden verwittigd bij veranderingen die een 'substantiele' impact tot gevolg hebben lijken zeer ruim. Voor toonbankinstellingen die wekelijks geserviced worden kan een vertraging naar een keer in de twee weken grote, onoverkomelijke, impact op haar onderneming hebben. Hoe stelt de minister voor dat te voorkomen? Ook hier vragen wij om de verplichtingen SMARTer te formuleren.

3 Veiligheid voor ondernemers en hun werknemers moet geborgd worden.

Voor ondernemers is contant geld altijd gevaarlijk en fraudegevoelig. Dit leidt ook tot risico's voor de 1,5 mln. mensen die werken bij winkels, horeca, tankstations etc. We benadrukken het belang om veiligheid serieus mee te wegen in het gehele beleid voor contant geld in de nu diverse voorliggende voorstellen waaronder het Europese voorstel voor cash acceptatieplicht en nationale wetsvoorstellen rond witwassen en de Guidance van DNB hiervoor.

WWFT

In het kader van het tegengaan van witwassen wordt door poortwachters o.a. gefocust op transacties met contant geld. Dit levert veel administratieve lasten op bij ondernemers. Meer risicogestuurd werken op basis van kennis van de branches is wenselijk. Helaas is de Guidance uitgesteld in afwachting van de Q&A. De Q&A wordt in april 2024 verwacht. Toepassing hoeft o.i. niet te wachten op voorliggende wetswijziging.

EU-voorstel: acceptatieplicht van eurocontanten als wettig betaalmiddel

Op 28 juni 2023 j.l. heeft de Europese Commissie drie wetgevingsvoorstellen gepubliceerd die ook grote gevolgen hebben voor een chartale basis infrastructuur. Met name het Europese voorstel voor de acceptatieplicht van eurocontanten als wettig betaalmiddel lijkt het voorliggende Nederlandse voorstel te kunnen beïnvloeden door de ruime bevoegdheden die de Europese Commissie wordt toegedicht en algehele afwezigheid van begrip voor veiligheid voor toonbank ondernemers en hun personeel. Wij vragen u te borgen dat er uitzonderingen worden opgenomen in het EU-voorstel zodanig dat ondernemers die omwille van de veiligheid nu met pin-only werken dat ook in de toekomst kunnen blijven doen.

4 Uitwerking in diverse AMVB's

Veel van de voorgestelde wetswijzigingen moeten nog een nadere uitwerking krijgen via lagere wetgeving in een Algemene Maatregel van Bestuur. Uiteraard worden wij graag bij de tot stand koming van de diverse AMVB's bij betrokken, zodat aan de positie van de toonbankondernemer recht wordt gedaan.

Voor toonbankinstellingen betekent vastlegging in wetgeving:

- Toegang tot een reguliere, volwaardige, bankrekening waarmee geld gestort en opgenomen kan worden;
- Waar geen beperkingen zijn aan het aantal keren dat afgestort wordt of een maximum aan bedrag is opgenomen. Een bankrekening zonder sectorale uitsluiting, en mét de functie rood staan volgens normale bancaire beoordelingsregels.
- Wij stellen voor de afspraken over nabijheid, het aantal automaten en de beschikbaarheid (uptime) zoals geformuleerd in het Convenant Contant Geld en de daarin gestelde Service Level Agreements over te nemen in de AMVB.
- Leg daar ook periodieke evaluatietermijnen in vast. Volgens het eerste McKinsey CITO onderzoek uit 2021 zal er een tijdperk ontstaan waarbij cashafhankelijken voldoende tijd en mogelijkheden hebben gekregen om mee te kunnen blijven doen in de (digitale) maatschappij en contant geld een nicheproduct zou kunnen worden. Nieuwe innovaties die inclusie stimuleren moeten ook de mogelijkheid krijgen om worden ontwikkeld.
- Ook verwijzen wij naar de afspraken die gemaakt zijn om te komen tot een Guidance en de Q&A in het kader van de WWFT. Deze Guidance is reeds beschikbaar om ingevoerd te worden. De Q&A wordt in april 2024 verwacht. Wij vragen de invoering van de Guidance onverwijld in gang te stellen.
- Wij geven u ook mee om voorwaarden en regels SMART te formuleren.

